



فصلنامه علمی - تخصصی

## پژوهش‌های تطبیقی زبان و ادبیات ملل

سال ۲، شماره ۵، پاییز ۱۳۹۵

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: دکتر سعید قاسمی پُرشکوه  
سردبیر: دکتر شیرزاد طایفی

### هیئت تحریریه

داوود اسپرهم	دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
محمدحسین بیات	استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
نسرین رحیمیه	دانشیار زبان و ادبیات تطبیقی، دانشگاه ایروین کالیفرنیا
حمیدرضا شعیری	دانشیار زبان و ادبیات فرانسه، دانشگاه تربیت مدرس
چندر شیکهر بتناگر	استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه دهلی
کوروش صفوی	استاد زبانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
شیرزاد طایفی	دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
ناصر عزیزاده خیطاط	استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان
احسان قبول	استادیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد
علی گنجیان خناری	دانشیار زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
ناصر محسنی نیا	دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی <sup>(۶)</sup>
ابراهیم محمدی	دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه بیرجند
غلامرضا مستعلی پارسا	دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
رضا مصطفوی سبزواری	استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>
سعید واعظ	استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup>

مدیر داخلی: منصوره برزگر

ویراستار فارسی: سرور علیجانی      ویراستار انگلیسی: صدیقه گلشاهی

صفحه آرا: دکتر سعید قاسمی پُرشکوه

سازمانه فصلنامه: [www.jcronl.ir](http://www.jcronl.ir)

ارسال مقاله از طریق سامانه: [www.jcronl.ir](http://www.jcronl.ir)

شاپا چاپی: ۲۴۷۶-۵۸۹۹      شاپا الکترونیکی: ۲۴۷۶-۵۹۰۲

شمارگان: ۱۰۰ نسخه      بها: ۷۰۰۰۰ ریال

استادیار زبان و ادبیات روسی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup> تهران	مهنوش اسکندری
استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup> تهران	زهره الله‌دادی دستجردی
استادیار زبان و ادبیات اسپانیولی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال	بناتریس کریستینا سالاس رفیعی
استادیار زبان و ادبیات اسپانیولی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup> تهران	نجمه شبیری
استادیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد	احسان قبول
استادیار زبان و ادبیات روسی، دانشگاه تربیت مدرس تهران	آبتین گلکار
استادیار زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup> تهران	بیژن گرمی میرعزیزی
استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup> تهران	علیرضا منوچهریان
استادیار زبان و ادبیات تطبیقی، دانشگاه علامه طباطبائی <sup>(۶)</sup> تهران	سپیده صفیة نواب‌زاده شفیع

### داوران این شماره

دکتر عبدالله آل‌بوغبیش  
دکتر زهره الله‌دادی دستجردی  
دکتر علیرضا پورشبانان  
دکتر منصور پیرانی  
دکتر اسماعیل تاجبخش  
دکتر محمودرضا توکلی محمدی  
دکتر میثم حنیفی  
دکتر منوچهر دانش‌پژوهان  
دکتر علیرضا شعبانلو  
دکتر احسان قبول  
دکتر ناصرقلی سارلی  
دکتر زهرا کرم‌زادگان  
دکتر یدالله ملایری  
دکتر رقیه وهابی دریاکناری

## فراخوان مقاله

قابل توجه دانشجویان و استادان ارجمند ادبیات و زبان‌های رشته‌های گوناگون

فصلنامه پژوهش‌های تطبیقی زبان و ادبیات ملل در رشته‌های مختلف زبانی و ادبی، از مقالات تحقیقی، علمی و پژوهشی تطبیقی پژوهشگران محترم در یکی از حوزه‌های زبان و ادبیات فارسی و رشته‌های عربی، انگلیسی، فرانسه، ترکی، روسی، اسپانیولی، چینی و ژاپنی استقبال می‌کند. لذا به منظور تحقق اهداف فصلنامه، از تمام استادان گرامی، پژوهشگران و دانشجویان فعال در رشته‌های فوق دعوت می‌گردد دستاوردهای بدیع و ارزشمند علمی خود را برای انتشار به این فصلنامه علمی ارسال نمایند. با توجه به عنوان فصلنامه و سیاست علمی آن، بدیهی است مقالات ارسالی در حوزه تطبیق زبان و ادبیات ملل در اولویت و مورد پذیرش خواهند بود و پس از داوری و ارزیابی علمی، در نوبت پذیرش و انتشار قرار خواهد گرفت. لطفاً مقالات از طریق سایت فصلنامه به نشانی [www.Jcronl.ir](http://www.Jcronl.ir) (پس از ثبت نام و ورود به بخش کاربری نویسنده) ارسال فرمایید.

با سپاس فراوان

فصلنامه پژوهش‌های تطبیقی زبان و ادبیات ملل

## راهنمای نگارش مقالات

در زبان‌های غیر فارسی و عربی، از قلم **Garamond** و با شماره ۱۱ استفاده شود.

۲- مقالات ارسالی به دو فرمت **Word** و **Pdf** باشد (به‌ویژه مقالاتی که جدول و نمودار و... دارند).

۳- مقالات با مشخصات زیر ارسال گردد:

- هر مقاله باید حداقل در پانزده (۱۵) و حداکثر در بیست (۲۰) صفحه **A4** نگاشته شود.

- هر مقاله باید حداقل در ۴۵۰۰ و حداکثر در ۶۰۰۰ واژه تنظیم شود.

- در هر مقاله، فاصله خطوط ۱ سانتی‌متر، حاشیه از دو طرف و از زیر و زبر ۴/۵ سانتی‌متر باشد.

\* تبصره ۱:

مقالات فارسی بر پایه دستور خط مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی نگاشته شود (واقع در پایگاه: [www.persianacademy.com](http://www.persianacademy.com)).

\* تبصره ۲:

شماره صفحات مقاله تا ۲۲ صفحه و ۶۵۰۰

مقاله باید حاصل پژوهش علمی در یکی از موضوع‌های مذکور در «حوزه‌های پژوهش تطبیقی زبان و ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی نامبرده» باشد.  
\*تبصره:

- در صورتی که مقاله در زبان و ادبیات ملت دیگری باشد، پذیرش آن بلامانع است.

- هیئت تحریریه در رد، پذیرش و ویرایش مقاله‌ها آزاد است.

- تقدم و تأخر چاپ مقاله‌ها با بررسی و نظر هیئت تحریریه مشخص می‌شود.

- مسئولیت درستی و تازگی مطالب مندرج در مقاله به عهده نویسنده یا نویسندگان است.

۱- مقالات در محیط (Word 2010, 2007)

و با شماره ۱۲ و قلم **B Nazanin** تایپ شود.

\* تبصره ۱:

در مواردی که از متون عربی استفاده می‌شود، متن عربی با شماره ۱۱ و به قلم **B Badr** باشد.

\* تبصره ۲:

واژه نیز قابل قبول است.

### \* تبصره ۳:

در صورت نیاز نویسنده، دستور خط مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی به صورت رایگان در اختیار نویسنده قرار می‌گیرد، ضمن اینکه در سایت مذکور نیز قابل دستیابی است.

- در صفحه عنوان، به ترتیب، عنوان مقاله (شماره ۱۴)، زیرعنوان (شماره ۱۳)، نام نویسنده / نویسندگان (شماره ۱۳)، رتبه علمی و نام دانشگاه یا سازمان وابسته (همان شماره قلم)، چکیده (در ۵ تا ۷ خط / ۲۵۰-۲۰۰ واژه)، واژگان کلیدی (تا ۵ واژه)، نویسنده مسئول، شماره تماس و نشانی الکترونیکی نویسنده در پاورقی آورده شود.

### \* تبصره ۱:

در مقالاتی که به زبان فارسی است، اطلاعات مندرج در بند پیشین به زبان انگلیسی، در صفحه‌های جداگانه آورده شود.

### \* تبصره ۲:

۱- حداقل واژگان چکیده مقاله ۱۵۰ واژه و حداکثر آنها ۳۵۰ واژه می‌باشد.

۲- چکیده حاوی روش کار، هدف / اهداف پژوهش، روش تحلیل موضوع و نتایج حاصل از پژوهش باشد و تأکید می‌شود که از نگارش توصیفی چکیده پرهیز گردد.

۳- متن مقاله باید شامل مقدمه، مواد،

روش‌ها، بحث و بررسی، و نتیجه‌گیری

باشد. در بخش مقدمه نیاز است که به ضرورت پژوهش، شیوه پژوهش و پیشینه آن اشاره شود. البته می‌توان بر این تعداد، نظریه/ نظریات پژوهش، فرضیه‌های پژوهش و پرسش‌ها و پاسخ‌های احتمالی پژوهش را نیز افزود که پیشنهاد می‌شود هر یک از این موارد به صورت مجزا ذکر گردد. در متن مقاله، بحث با شیوه تجزیه و تحلیل علمی آغاز گردد و به سرانجام برسد و در نهایت، در بخش نتیجه‌گیری، به نتایج حاصل از متن پژوهش اشاره شود و از تکرار مطالب درمقدمه و نتیجه‌گیری به شدت پرهیز گردد.

### \* تبصره ۱:

در متن مقاله، به طور کلی، از توصیف پرهیز گردد و به تجزیه و تحلیل مطلب پرداخته شود (ارائه ایده نو).

### \* تبصره ۲:

همه عنوان‌ها و زیرعنوان‌ها متن مقاله باید شماره‌گذاری شود (به صورت ۱- ۲- ۳- ... برای عنوان‌های اصلی و ۱-ا، ۲-ا، ۳-ا... برای عنوان‌های فرعی).

۴- در نگارش چکیده انگلیسی و متن مقالات به زبان‌های غیر ادبیات فارسی به هیچ وجه از

اینترنت استفاده نشود، چون همهٔ چکیده‌ها پیش از چاپ، از سوی ویراستار انگلیسی‌بازنگری و اعتبار علمی آن سنجیده می‌شود و در صورت مغایرت با چکیدهٔ فارسی، چکیده یا عودت داده می‌شود یا هزینهٔ ترجمهٔ چکیده‌ها از نویسندگان اخذ خواهد شد.

- تصویرها، جدول‌ها و نمودارها با مشخصات دقیق در صفحات جداگانه با ذکر شماره آورده شود (به صورت: پیوست ۱، پیوست ۲ و...).

- توضیحات اضافی در پایان مقاله و قبل از ذکر «منابع و مآخذ» به صورت «پی‌نوشت» و با شماره‌های ترتیبی (منطبق با مورد ارجاع در متن مقاله) ذکر شود.

- اشعار فارسی، عربی و... در جدول گذاشته شود.

- تا حد امکان از شواهد نظم و نثر در متن مقاله کاسته شود و برای شواهد مثال بیشتر، ارجاع به متن اثر کافی است.

- همهٔ اشعار و جملات مورد استناد در متن مقاله که به غیر زبان فارسی است، معنا شود.

- ارجاعات نقل قول‌ها (مستقیم و غیرمستقیم) به صورت زیر تنظیم گردد:

\*\* نقل قول مستقیم: (نام خانوادگی نویسنده/نویسندگان، سال نشر: شمارهٔ صفحه).

\*\* نقل قول غیرمستقیم: (ر.ک؛ نام خانوادگی نویسنده/نویسندگان، سال نشر: شمارهٔ

صفحه).

\* اگر از یک نویسنده در یک سال بیش از یک اثر منتشر شده باشد، این آثار با ذکر حروف الف، ب، و ... (در فارسی) یا **a, b** و ... (در سایر زبان‌ها) از هم متمایز شوند.

- اگر کتاب بیش از سه نویسنده داشته باشد، پس از نام نخستین نویسنده، عبارت «و دیگران» نوشته شود.

\* اثری که نام نویسنده ندارد، به نام کتاب ارجاع داده شود.

\* اثری که از سوی مؤسسه یا سازمانی فراهم آمده باشد، به نام خود کتاب ارجاع شود.

- فهرست منابع و مآخذ در پایان مقاله به ترتیب حروف الفبا و به صورت زیر تنظیم شود:

\* کتاب فارسی: نام خانوادگی، نام (نویسنده/نویسندگان). (سال نشر). نام کتاب. نام و نام خانوادگی افراد دخیل (مصحح، مترجم، ویراستار و ...). شمارهٔ چاپ. محل نشر: ناشر.

- کتابی که نام مؤلف ندارد: نام کتاب. (سال نشر). شمارهٔ چاپ. محل نشر: ناشر.

- کتابی که تألیف یک مؤسسه است: نام کتاب. (سال نشر). شمارهٔ چاپ. محل نشر: ناشر (/)

نام مؤسسه).

\* کتاب غیرفارسی:

Family name, Name. (Year). *Name*

*of Book*. (Name of translator, editor...). Number of edition. The place of publication; Publisher.

\* **مقالات فارسی:** نام خانوادگی، نام (نویسنده/ نویسندگان). (سال نشر). «عنوان مقاله». **نام نشریه (B/I)**. دوره. سال. دامنه صفحات مقاله. (از کم به زیاد؛ مثل: ۷۵۶۰).

\* **مقالات غیرفارسی:**

Family name, Name. (Year). "Name of Article". *Journal (B/I)*. Pp.

\* **تبصره:**

۱- دوره، سال و شماره چاپ حتی المقدور ذکر شود.

۲- دامنه صفحات مقاله بدین گونه ذکر شود: (از راست به چپ: کم به زیاد؛ مثلاً صص ۱۶۵-۱۹۰).

\* **مجموعه‌ها:** نام خانوادگی، نام (نویسنده/ نویسندگان). (سال نشر). «عنوان مقاله». نام ویراستار یا گردآورنده. **نام مجموعه مقالات**. محل نشر: نام ناشر. شماره صفحات مقاله مورد استناد (از راست به چپ: کم به زیاد).

\* **پایگاه‌های اینترنتی:** نام خانوادگی، نام نویسنده. (آخرین تاریخ و زمان تجدید نظر در پایگاه اینترنتی). «عنوان موضوع» [داخل گیومه]: نام و آدرس سایت اینترنتی.

- **حقی چاپ مقاله، پس از پذیرش، برای فصلنامه محفوظ است و نویسنده نمی‌تواند آن را به نشریه‌ای دیگر ارائه دهد.**

## حوزه‌های پژوهش فصلنامه

شایان ذکر است که عنوان این بخش، «نقد ادبی» است که نظریه‌ها و مکتب‌های ادبی مختلف مورد استفاده در ادب جهان را شامل می‌شود.

### ❖ تاریخ ادبیات تطبیقی

هر گونه نوشته علمی که به نوعی، حرف تازه‌ای در زمینه تاریخ ادبیات (قدیم و کهن) ارائه داده باشد، در این حوزه بررسی می‌شود.

### ❖ نسخه‌شناسی

با توجه به شمار طالبان دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در حوزه تصحیح نُسَخ خطی (به‌ویژه در تهران)، مقالات ارزشمند علمی که مرتبط با دو حوزه شیوه تصحیح و معرفی علمی نسخه مصحح باشند، در این بخش مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

### ❖ ادبیات معاصر تطبیقی

مقالات علمی که به گونه‌ای با ادبیات معاصر ایران و جهان در ارتباط است، در این بخش مورد سنجش قرار خواهند گرفت.

### ❖ ادبیات مقاومت و پایداری تطبیقی

در این بخش مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که به نوعی با ادبیات مقاومت و پایداری که از رشته‌های تازه تأسیس در برخی از دانشگاه‌هاست، پیوند داشته باشد. لازم به یادآوری است که ادبیات مقاومت و پایداری تنها مربوط به رشته ادبیات فارسی و ایران نیست و پژوهشگران سایر رشته‌ها، به‌ویژه رشته زبان و ادبیات عربی نیز می‌توانند در این حوزه قلم بزنند، همچنان که با توجه به اوضاع جهان، امروزه این نوع ادبیات افزون بر ایران، در بسیاری از کشورهای جهان بیشتر رنگ و جلا گرفته است

فصلنامه پژوهش‌های تطبیقی زبان و ادبیات ملل در زمینه‌های ذیل پذیرای مقالات اندیشمندان، اصحاب رأی و اندیشه است:

مقالات ارسال شده می‌تواند در حوزه‌های مختلف زبان و ادب فارسی و دیگر زبان‌های خارجی و حوزه زبانشناسی باشد و هیچ گونه محدودیت در موضوع وجود ندارد و هر مقاله‌ای با موضوع خاص خود به استادان متخصص در آن حوزه ارجاع داده می‌شود و پس از داوری، در یک شماره یا بسته به شمار مقالات در حوزه‌ای خاص، به صورت ویژه و زیرعنوان در یک شماره خاص ارائه خواهد شد. اما حوزه‌های پژوهش فصلنامه به شرح زیر است:

### ❖ عرفان و تصوف تطبیقی

همه مقالاتی که به گونه‌ای با حوزه عرفان (اسلامی، ایرانی و سایر ملل) مرتبط است و به بررسی آراء و عقاید صوفیانه و عارفانه می‌پردازد، در این حوزه جای می‌گیرد.

### ❖ بلاغت تطبیقی

پژوهش‌هایی که به گونه‌ای با علم معانی، بیان و بدیع در پیوند است، در این بخش مورد سنجش و داوری قرار می‌گیرد.

### ❖ سبک‌شناسی تطبیقی

مقالات و نوشته‌های علمی که به نحوی با مبانی و نظریات سبک‌شناسی جدید و قدیم در ارتباط است، در این حوزه بررسی خواهد شد.

### ❖ نقد ادبی تطبیقی

امروزه بسیاری از نوشته‌ها بر پایه نظریات و مکتب‌های ادبی جدید است که در این بخش ارزیابی می‌شوند و



و مفهوم مقاومت و پایداری در آثار زبانی و ادبی آنها مشاهده می‌شود.

### ❖ ادبیات تطبیقی

افزون بر آنچه که در دیگر مدخل‌ها ذکر شد، هر گونه نوشته علمی و پژوهشی که مربوط به بررسی و تطبیق ادبیات دو ملت است، در این حوزه ارزیابی خواهد شد.

### ❖ دستور زبان و زبان‌شناسی تطبیقی

تمام نوشته‌های علمی و پژوهشی که به گونه‌ای با دستور زبان و زبان‌شناسی تطبیقی در ارتباط است، در این حوزه مورد بررسی و داوری قرار خواهد گرفت.

یادآوری این نکته ضروری است که حوزه‌های پژوهش‌های تطبیقی بسیار بیش از این شمار است و به عنوان نمونه وقتی به فهرست نمایه اسکوپوس (Scopus) نگاه شود، بسیاری از مجلات و ژورنال‌های مرتبط با ادبیات را می‌توان یافت که در حوزه‌های گوناگون نشر می‌یابد. برخی از این حوزه‌های پژوهش را می‌توان به صورت ذیل فهرست کرد که به نوعی می‌توان آنها را ذیل عنوان فصلنامه فهرست کرد و نگارش مقاله در این زمینه‌ها نیز آزاد است:

❖ آموزش و ادبیات کودکان (Education and Children's Literature).

❖ ادبیات کتاب مقدس (Biblical Literature).

❖ ادبیات و زبان‌شناسی (Literature and Linguistic).

❖ ادبیات و تاریخ (Literature and History).

❖ ادبیات و طب (Literature and medicine).

❖ فلسفه و ادبیات (Philosophy and Literature).

❖ ادبیات روانشناسی (Literature and Psychology).

❖ ادبیات و الهیات (خدانشناسی) (Literature and Theology).

❖ ادبیات و دین (Religion and Literature).

❖ ادبیات و ترجمه (Translation and Literature).

❖ مطالعات ادبیات زنان (Studies in Women's Literature).

❖ ادبیات و هنر (Literature and Art).

❖ ...



## فهرست مطالب

- ۱۳..... بررسی تطبیقی سرنوشت بیئات محمود سامی بارودی و حبسیات مسعود سعد سلمان  
احمد غنی پور ملک‌شاه، مرتضی محسنی و حمیدرضا غلامی
- ۳۵..... شعر بومگرای نیما یوشیج و ویلیام باتلر بیتس در مبارزه با استعمار  
زهرا جان‌نثاری لادانی و توحید تیموری
- ۵۳..... بررسی تطبیقی کهن‌الگوی اعداد در شعر طاهره صفارزاده و محمود درویش  
صابره سیاوشی، زهرا نصری و شیما احمدی‌پور
- همگرایی و واگرایی تصویر جنگ در ادبیات فرانسه و فارسی؛ بررسی تطبیقی سفر به  
انتهای شب از سلین و زمین سوخته از احمد محمود ..... ۷۱  
اکرم آیتی و مائده رحیمی رکنی
- ۸۷..... بررسی تطبیقی مفاهیم و مضامین غزل عباس بن احنف و نظامی گنجوی  
حسن دادخواه تهرانی، محمود آبدانان مهدی‌زاده، کامران سلیمانی و زینب منوچهری
- ۱۰۳..... بررسی تطبیقی شعر تعلیمی ناصر خسرو قبادیانی و محمود وراق  
یدالله رفیعی، مسعود باوان‌پوری و نرگس لرستانی
- ۱۱۹..... اسطوره «قابیل و مسیح» در اشعار شاملو و سیاب  
مصطفی خدایاری
- ۱۳۵..... چکیده انگلیسی مقاله‌ها

